

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 שיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת תזריע

תורה

תפקידו של האדם להשלים את הבריאה

ויקרא פ"יב (א) וַיְדַבֵּר יְקוֹק אֱלֹהֵי מֹשֶׁה לְאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁה כִּי תִזְרְעוּ וְיִלְדָה זָכָר וְטַמְאָה שְׁבַעַת יָמִים כִּימֵי נִדַת דְּוִתָּהּ תִּטְמָא: (ג) וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוֹל בְּשַׂר עַרְלָתוֹ:

ונקדים שני מאמרי חז"ל הראשון על מצות המילה. במדרש תנחומא (ורשא) פרשת תזריע סימן ה מעשה ששאל טורנוסרופוס הרשע את ר' עקיבא איזו מעשים נאים של הקדוש ברוך הוא או של בשר ודם, אי"ל של בשר ודם נאים, אי"ל טורנוסרופוס הרי השמים והארץ יכול אדם לעשות כיוצא בהם, אי"ל ר"ע לא תאמר לי בדבר שהוא למעלה מן הבריות שאין שולטין עליו אלא אמור דברים שהם מצויין בבני אדם. אי"ל למה אתם מולין אי"ל אני הייתי יודע שעל דבר זה אתה שואלני ולכך הקדמתי ואמרתי לך שמעשה בני אדם משל הקדוש ברוך הוא. הביא לו ר"ע שבליים וגלוסקאות אי"ל אלו מעשה הקדוש ברוך הוא ואלו מעשה ידי אדם אי"ל אין אלו נאים יותר מן השבליים, אי"ל טורנוסרופוס אם הוא חפץ במילה למה אינו יוצא הולד מהול ממעי אמו, אי"ל ר"ע וכו' לפי שלא נתן הקדוש ברוך הוא את המצות לישראל אלא לצרף אותם בהם, ולכך אמר דוד (תהלים יח) כל אמרת ה' צרופה.

ומאמר השני על בריאת האדם. מבואר במדרש ויקרא רבה (וילנא) פרשת תזריע פרשה יד סימן א זכה אדם אומרים לו אתה קדמת לכל מעשה בראשית ואם לאו אומרי' לו יתוש קדמך שלשול קדמך וכו' אי"ר שמלאי כשם שיצירתו של אדם אחר בהמה חיה ועוף כך תורתו אחר בהמה חיה ועוף הה"ד זאת תורת הבהמה ואח"כ אשה כי תזריע. **וכן מבואר במסכת סנהדרין דף לח ע"א** תנו רבנן אדם נברא בערב שבת, ומפני מה? וכו' דבר אחר שאם תזוח דעתו עליו אומר לו יתוש קדמך במעשה בראשית.

שאלות:

- א** { במאמר ראשון עלינו להבין את הויכוח בין טורנוסרופוס הרשע לרבי עקיבא על בריאת העולם ומצות התורה?
ב { ועל המאמר השני שהאדם הוא הפחות שבבריאה, יש לשאול שמבואר הפוך **במסכת ברכות דף ו ע"ב**, **וכן במסכת שבת דף ל ע"א**. שהאדם הוא המעולה, וז"ל מאי [קהלת י"ב] כי זה כל האדם? אמר רבי אלעזר אמר הקדוש ברוך הוא: כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה. רבי אבא בר כהנא אמר שקול זה כנגד כל העולם כולו. רבי שמעון בן עזאי אומר, ואמרי לה רבי שמעון בן זומא אומר כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה?
ג { **עוד הקשה המהר"ל בדרשת שבת הגדול** וקאמר דבר אחר וכו'. וקשה איך אפשר לומר שהיתוש הוא יותר משובח מן האדם ובשביל חשיבות היתוש נברא קודם לאדם ואיך אפשר דבר זה בציוור (עיין בבאר הגולה באר ה' בסוף)?

מהו תכליתו של האדם בעולמו:

והנראה לבאר כוונת התורה ללמדנו יסוד גדול מהו התכלית של האדם בבריאה, וסביב הדבר הזה נסוב הויכוח בין רבי עקיבא לטורנוסרופוס הרשע, השקפתו היא שהקב"ה ברא את העולם בשלימות ואין לאדם מה לשנות שהרי התורה כותבת בגמר הבריאה בבראשית פרק א פסוק לא: וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם הַשְּׁשִׁי, הרי שהקב"ה מעיד שכל הבריאה מושלמת ולא חסר דבר, אלא בהיותו יצור זמני וחולף עליו לעבור את חייו וליהנות ממה שניתן לו כך שאין לאדם שום תכלית בבריאתו, אולם רבי עקיבא לעומתו מוכיח לו שהקב"ה בכוונה השאיר לאדם את התפקיד להשלמת תיקון הבריאה בהיות ותכלית בריאתו של האדם בכדי שישלים עצמו בפרק הזמן שניתן לו, ולכן נאמר אדם עיר פרא יולד והיינו שהחלק הרוחני שבאדם קרי מידות ודרך ארץ תורה ומצוות אין בו כלום והכל תלוי במעשיו של האדם, ולכן אפילו שמבחינת הגשמיות של הגוף אין יותר מושלם ממעשיו של הקב"ה, אך אם ח"ו לא יעבוד האדם על מידותיו ויאמץ לעצמו קיום התורה והמצוות הרי שאותו גוף יכול להיות חורבן לעולם כאשר היה בהסטוריה כמה בני אדם שאיבדו צלם אנוש והפכו לחיות טרף, ומאיידך כאשר יאמץ לעצמו תורה ומצוות ומעש"ט ומידות ודרך ארץ יכול להיות שותף לבנין העולם ואף להפוך לנזר הבריאה, ואף הוכיח רבי עקיבא מהמצאיות את הדבר בזה שהביא לו שיבולים ולחם או עוגה ושאלו מה יותר מושלם השיבולים או הלחם, הרי ברור למרות שהשיבולים היא בריאת השם אבל הלחם מעולה ממנה שכבר מעובד במעשיו של האדם ונמצא שהאדם משלים את הבריאה, כך האדם לא נולד מהול בכדי שהאדם ישלים את עצמו כי זה תכליתו, והוא אשר נאמר לאברהם אבינו שעל ידי המילה יהיה מושלם ותמים, בפרשת לך לך פרק יז (א) וַיְהִי אַבְרָם בְּרֵיזְעָר וַתִּשַׁע שְׁנָיִם וַיֵּרָא יְקוֹק אֶל־אַבְרָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי־אֵל שְׁדֵי הַתְּהִלָּה לְפָנָי וְהִנֵּה תָמִים: ובזאת התבאר גם מאמר השני שהאדם יכול להיות נזר הבריאה ויכול להיות הפחות שבבריאה עד שיתוש עדיף ממנו.

נעשה אדם בצלמנו:

ובזה יובן היטב שכל זה נרמז בבריאת האדם שנאמר בלשון נעשה אדם בצלמנו שהוא לשון רבים מה שלא נאמר בשום דבר אחר בבריאת העולם הלא דבר הוא? אולם נראה לבאר שהקב"ה פונה לכל אדם ואדם בו ביחד נעשה את האדם אני יוצר את הגוף אך אתה תייצר את התוכן הרוחני ורק אז מגיע האדם לתכליתו, ועיי"ז זוכה וירדו בדגת הים ועוף השמים וכו' כיון שהופך להיות נזר הבריאה.

תולדותיהן של צדיקים מצוות ומעש"ט:

ובזה יובן היטב אשר נאמר על ידי חז"ל בפרשת נח אלה תולדות נח נח איש צדיק וכו' ודקדקו חז"ל מדוע לא כתב תיכף את שם חם ויפת? ופירשו תולדותיהן של צדיקים מצוות ומעש"ט, וראיתי במהר"ל מפרג דבר יפה אשר מפרש כי יש שלשה תולדות לאדם אחד תלמידו והשני בניו והשלישי מצוות ומעשים טובים, והמעולה שבהן השלישי כיון שהראשונים הם חיצוניים מגופו ואילו מצוות ומעש"ט הן עיצוב ויצירת גופו להגיע לתכליתו האמיתי. נמצא שכל מעשה טוב שאדם עושה

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

הוא מייצר את עצמו ומשלים את בריאתו ותכליתו וק"ו לימוד תורה אשר נאמר עליה וכל חפציך לא ישוו בה כיון שהיא שקולה כנגד כל התורה, זאת ועוד שכבר אמר הקב"ה הלואי אותי עזבו ותורת שמרו מפני שאור שבה מחזירך למוטב, ובכח התורה לעדן את מידותיו של האדם ולשנות את מהותו ועי"ז זוכה להיות נזר הבריאה אשר כל תכלית העולם בשבילו נוצר ולכן יכול לשלוט על כל הבריאה כמאמר הכתוב וירדו בדגת הים ובעוף השמים וכו' כאשר זכו צדיקים בכל הדורות וכאשר מפרש הכלי יקר את הפסוק.

קושיית הט"ז על נוסח ברכות השחר:

זאת ועוד כתב הט"ז או"ח סימן מו ס"ק ד וז"ל שלא עשני גוי. רבים מקשי' למה תקנו ברכה זו דרך שליל' ולא דרך חיוב דהיינו שעשני ישראל וכן בברכת שלא עשני אשה? ומתרצים לפי שנמנו וגמרו ב"ש ובי"ה טוב לאדם שלא נברא ע"כ לא תקנו לברך על העש' שנעש' האדם דטוב לנו שלא נעשה אלא לכל הפחות על שלא נעשה עכו"ם וכו' עכ"ל. וביאור הדברים כי מבואר במסכת עירובין דף יג ששנתיים ומחצה נחלקו ב"ה ובי"ש האם טוב לו לאדם שנברא או טוב שלא נברא נמנו וגמרו בדעה משותפת טוב שלא נברא ועכשיו שנברא יפשפש או ימשמש במעשיו, ב"ה ובי"ש התייחסו לחלק הרוחני אשר מוטל על האדם לרכוש במשך חיו, וכיון שהנסיונות קשים הרי שיש יותר סיכוי לכישלון יותר מהצלחה מפני התאות הגופניות, לכן הגיעו למסקנה לאחר שנתיים ומחצה שיותר טוב אילו לא נברא אך עכשיו שנברא יפשפש או ימשמש במעשיו ולזאת לא תקנו לברך שעשני ישראל.

מסירות נפש על מצוות המילה:

ולזאת עם ישראל בכל הדורות מסרו נפשם על המילה ומאידיך בדורות רבים עד ימינו מתנכלים למצוות המילה בהיות ומצוה זו היא הסמל והיסוד בדרכו ותכליתו של האדם היהודי שמחובתו להשלים את עצמו, כמסופר על רבי יהודה הנשיא כיצד אביו רשב"ג ואמו מסרו עצמם על מצות המילה. כ"כ התוספות מסכת עבודה זרה דף י ע"ב וז"ל בא"ד במדרש חלב מטמא חלב מטהר כשנולד רבי גזרו שלא למול ואביו ואמו מלוהו שלח קיסר והביאו לרבי ואמו לפניו והחליפתו אמו באנטונינוס והניקתו עד שהביאתו לפני קיסר ומצאוהו ערל ופטרם לשלום ואמר אותו הגמון אני ראיתי שמלו את זה אלא הקדוש ברוך הוא עושה להם נסים בכל עת ובטלו הגזרה ואמרי' נמי בירושלמי שלסוף למד אנטונינוס תורה ונתגייר ומל עצמו עכ"ל. ומסופר מעשים רבים על מסירות עם ישראל בכל הדורות על קיום מצוות מילה אשר אבן יסוד לתכלית האדם בעולמו שמחובתו להשלים ולתקן את עצמו ואת הבריאה, ובכל משה טוב ומידה טובה הרי היא עוד נדבך בהשלמת יעדו, ועי"ז הופך להיות נזר הבריאה.

בידידות ואהבה
הצב"י מרדכי מלכא ס"ט